

M. 11, 16. — e) *Mittel*: तदस्ति किंचिदस्य दुरात्मनः प्रतिषेधविधानम् PAÑĀT. 238, 11. — f) *das Aufstellen*: किंनयत्नं ° JĀG. 3, 240. — g) *das Schöpfen, Bilden* RAGH. 6, 11, 7, 14 (= KUMĀRAS. 7, 66). Spr. 2838. — h) *das Veranstellen, Ausführen, Ausrichten*: यदानुमन्यसे कालं यस्मिन्देशे यथा यथा । तथा तथा विधानाय स्वयमाज्ञापयस्व माम् ॥ MBH. 1, 5316. मर्यादः ° M. 1, 112. वैवाहिके ऽग्नौ कुर्वति गृह्यं कर्म यथाविधि । पञ्चयज्ञ-विधानं च 3, 67. त्रययज्ञविधानेषु MĀRK. P. 31, 59. चान्द्रायणविधानैर्वा वर्तयेत् M. 6, 20. अभिषेकविधानं संकृत्य R. 2, 22, 11. यात्रा ° VARĀH. BRH. S. 31, 7. रात्रियुद्ध ° R. GORR. 1, 4, 108. दुर्गकर्म ° 110. प्रायश्चित्तविधानानि चक्रुः 13, 4. प्रतिकार ° RAGH. 8, 40. नेपथ्य ° 14, 9. ÇĀK. 3, 6. प्रज्ञातेम ° RAGH. 18, 8. प्रस्तुतविधानाय PRAB. 18, 15. ज्ञेयता ° Schol. zu KAP. 1, 96. वेदिस्थलविधानानि Herrichtung R. 2, 36, 29. — i) *Aufzählung, Einzeldarlegung* Suçr. 2, 359, 12. — k) *in der Dramatik Veranlassung sowohl zur Freude als auch zum Leid* Śāh. D. 338. 346. PRATĀPAR. 21, a, 5. — Nach den Lexicographen hat विधान n. folgende Bedeutungen: विधि AK. 3, 4, 18, 102. TRIK. 3, 2, 1. H. an. 3, 417. fg. प्रेरण, अर्थचर्चन, धन, चेतन, उपाय, प्रकार H. an. कृत्तिकवल oder करिकवल (vgl. विधा) H. an. HĀR. 191. विधान mit कृत u. s. w. componirt gaṇa श्रेण्यादि zu P. 2, 1, 59. — तथाविधान HIR. 101, 12 fehlerhaft für तथाविध (wie die v. l. hat); देवविधानं MBH. 6, 3030 fehlerhaft für देवो निधानं, wie die ed. Bomb. liest. Vgl. आच्छादविधान, सग्विधान, पाद°, यथाविधानम् (auch KHĀND. Up. 8, 15), रुद्रविधान, वास्तु°, साम°.

विधानक (von विधान) n. 1) *die für Etwas geltenden Bestimmungen, die bei Etwas zu beobachtende Regel*: यज्ञेषाम् Ind. St. 3, 270. PAÑĀT. 2, 4, 1. (तस्मै) द्देवा सुलोचनामस्त्रमर्थितं सविधानकम् so v. a. *nebst Anweisung zum richtigen Gebrauch desselben* KATHĀS. 49, 181. — 2) = व्यधा ÇABDAR. im ÇKDR.

विधानकल्प m. Titel einer Schrift Ind. St. 3, 279.

विधानग m. ein gelehrter Mann (पण्डित) ÇABDAR. im ÇKDR.

विधानपारिज्ञात m. Titel einer Schrift Verz. d. B. H. No. 1403.

विधानमाला f. desgl. MACK. Coll. I, 28.

विधानसप्तमी f. Bez. des 7ten Tages in der lichten Hälfte des Māgha Wilson, Sel. Works II, 200.

विधायक (von 1. धा mit वि) nom. ag. 1) *vorschreibend, eine Vorschrift enthaltend* ÇAṆK. zu BRH. ĀR. Up. S. 38. Schol. zu KĀTJ. ÇR. 9, 11, 16. विवाहविधायकशास्त्र KULL. zu M. 9, 65. Schol. zu P. 1, 2, 43. यत्नस्य विकल्पविधायकमेतद्वचनम् zu 8, 3, 119. अविधायकत्वं n. Schol. zu KĀTJ. ÇR. 9, 11, 16. — 2) *Einsetzer*: पञ्चकृत्य ° Verz. d. Oxf. H. 90, b, No. 147, Z. 8. चतुर्थे ° PAÑĀT. 4, 3, 153. — 3) *Gründer, Erbauer, Stifter*: त्रयस्वामिपुरस्य RĀGA-TAR. 1, 169. 4, 80. 6, 186. — 4) *verrichtend, ausführend, an den Tag legend*: नवायास ° (so ist vielleicht zu lesen) RĀGA-TAR. 6, 266.

विधायिन् (wie eben) nom. ag. 1) *regelnd, vorschreibend, eine Vorschrift ertheilend in Betreff von*: विधिर्विधायकः NĀJAS. 2, 1, 62. विधेरपि विधायिनीं वाणीम् LA. (III) 89, 3. गुणवृद्धि ° (याणिनि) RĀGA-TAR. 4, 634. भूतनिष्ठा ° 636. An den beiden letzten Stellen zugleich bewirkend. — 2) *Gründer, Erbauer, Stifter*: पुरत्रय ° RĀGA-TAR. 1, 168. 3, 37. 295 (वि ° st. वि ° zu lesen). 6, 169. — 3) *verrichtend, ausführend*: वैद्यिः प-

एयवृत्तिविधायिभिः (वैश्यवृत्तिमनुष्ठितैः die neuere Ausg.) HARIV. 402. तादृक्कार्य ° KATHĀS. 42, 113. बलिहोम ° RĀGA-TAR. 1, 181. 6, 11. स्वाज्ञा ° 1, 156. KATHĀS. 52, 336. इच्छा ° 30, 150. पत्किंचनविधायिता (so ist zu schreiben) RĀGA-TAR. 1, 354. 3, 212. पत्किंचनविधायित्व 4, 610. — 4) *be-wirkend, verursachend*: नानादुःख ° HARIV. 14396. कोप ° Spr. 2662. सिद्धि ° Verz. d. Oxf. H. 99, b, 16. प्रज्ञाहृद ° RĀGA-TAR. 4, 394. गुणवृद्धि ° 634. भूतनिष्ठा ° 636 (vgl. u. 1). माननति ° 3, 255. प्रतिनादविधायिता H. 63. — Vgl. प्राय °.

विधाय (von धा mit वि) m. etwa Behälter: अन्ननेत्रो हि पंचमानं सूर्यं विधाय शक्नोति पयः RV. 9, 110, 4.

विधारण (wie eben) 1) adj. *scheidend, trennend*: सेतुं विधारणं पुंसाम् BuĀG. P. 4, 2, 30. — 2) n. a) *das Anhalten*: रथ ° KATHĀS. 36, 376. *das Verhalten, Unterdrücken*: व्यञ्जन ° eines Consonanten in der Aussprache AV. PRĀT. 1, 43. कोप ° MBH. 2, 2577. वेग ° der Ausleerungen Suçr. 1, 48, 17. 258, 5. 290, 18. 2, 513, 5. रेतसः 184, 19. des Athems JOGAS. 1, 34. KAP. 3, 33. — b) *das Tragen*: गङ्गापि तं गर्भमसकृता विधारणे MBH. 9, 2458. गोवर्धन ° HARIV. 16336. KHANDOM. 97. BuĀG. P. 10, 26, 14. उद्धृ-काण्डखड्गास्थितौमवस्त्र ° MĀRK. P. 51, 10. जीर्णोपानदिधारण 24. — c) *das Ertragen*: वेग ° MBH. 6, 4926. न ते शक्तास्मि तेजसो ऽस्य विधारणे 13, 4076.

विधारय (wie eben) adj. etwa so v. a. विधर्तृ VS. 17, 82.

विधारयितृ (wie eben) nom. ag. zur Erklärung von विधर्तृ Nir. 12, 14.

विधारयितव्य (wie eben) adj. *was erhalten —, aufrechterhalten wird* PRAÇNOP. 4, 8.

विधारिन् (wie eben) adj. *verhaltend, unterdrückend*: वेग ° VĀGBH. 8, 10.

विधावन (von 1. धाव् mit वि) n. *das Hinundherlaufen* Nir. 3, 15.

1. विधि (von 1. धा mit वि) P. 3, 3, 92. Schol. 1) m. a) *Anordnung, Anweisung, positive Vorschrift; gesetzliches Verfahren; Regel, Methode*; = नियोग H. 1320. = विधिवाक्य H. an. 2, 249. fg. = विधान AK. 3, 4, 18, 102. H. an. MED. dh. 17. = कल्प AK. 2, 7, 39. H. 839. H. an. MED. HALĀJ. 3, 40. — P. 3, 3, 161. KĀTJ. ÇR. 1, 5, 17. 4, 3, 8. सवन ° 24, 7, 26. मन्त्र ° LĀTJ. 1, 1, 2. 6, 3, 1. 10, 8, 9. KAUC. 1. PĀR. GRHJ. 2, 6. स्वाध्याय ° ĀÇV. GRHJ. 3, 2, 1. KAUC. 141. मन्त्र, विधि, अर्थवाद MÜLLER, SL. 170. विधि-विधायकः NĀJAS. 2, 1, 62. धर्मार्थसाधकव्यापारो विधिः SARVADARÇANAS. 77, 17. Gegens. निषेध BuĀG. P. 8, 20, 27. SARVADARÇANAS. 3, 11. प्रतिषेध 29, 13. अपवाद Njāja zu P. 3, 3, 20. द्वयोर्विभावयोर्मध्ये विधिर्नित्यः VOP. 2, 5. — आगम ° SARVADARÇANAS. 28, 7. RĀGA-TAR. 1, 183. 186. मोसस्य भत्त-णवर्जने Vorschrift in Betreff M. 3, 26. 8, 188. 301, 9, 149. JĀG. 1, 92. 178. व्रतानां विविधो विधिः M. 11, 161. BuĀG. P. 2, 8, 21. 3, 7, 32. संस्कार ° M. 1, 111. प्रायश्चित्त ° 116. 3, 146. 8, 221. 278. यथोदितेन विधिना 4, 100. अनेन विधिना 3, 281. 3, 169. 6, 81. 8, 178. विधिना nach der Vorschrift, rite M. 2, 107. 4, 193. R. 1, 8, 46. 2, 23, 25. 72, 53. RAGH. 3, 65. AK. 2, 7, 8. KATHĀS. 26, 207. अविधिना MUND. Up. 2, 1, 7. M. 3, 33. Spr. (II) 1682. KATHĀS. 14, 5. 103, 146. ° कृत ÇĀK. I. नैत्यकं विधिमास्थितः M. 2, 104. 3, 36. 11, 86. एतमेव विधिं कृत्स्नमाचरेद्यवमये 217. एतमेव विधिं कुर्यात् 188. विधिं हिवा 3, 50. 9, 63. शास्त्रविधिमुत्सृज्य BuĀG. 16, 23. 17, 1. त्यक्तविधि adj. BuĀG. P. 9, 6, 9. व्युतो विधिः RAGH. 3, 45. निमित्तनैमित्तिकयोरप्ये-विधिः Gesetz, Ordnung ÇĀK. 189, v. l. eine grammatische Vorschrift,